

Warszawa, 09 stycznia 2025 r.

INFORMACJA

w sprawie statusu wprowadzanych zmian w przepisach WPR (realizujących założenia Europejskiego Zielonego Ładu) oraz planowanych działań MRiRW w tym zakresie

Wprowadzone zmiany

Przepisy dotyczące warunkowości (obowiązkowe dla wszystkich rolników) i innych interwencji środowiskowo-klimatycznych w ramach zielonej architektury WPR były powodem ogromnego niezadowolenia i protestów rolników w Polsce i w innych państwach członkowskich. W maju 2024 r. z inicjatywy Polski zostały one gruntownie uproszczone i złagodzone.

W szczególności:

- **wyłączono z kontroli i sankcji w ramach warunkowości gospodarstwa do 10 ha** (ok. 950 tys. gospodarstw w Polsce),
- **zniesiono obowiązek ugorowania 4% gruntów ornych**, o ile państwo członkowskie uruchomi odpowiedni ekoschemat,
- **zmieniono termin utrzymania okrywy glebowej** na gruntach ornych,
- wprowadzono **możliwość dywersyfikacji upraw zamiast zmianowania**.

Działania w ramach programu prac prezydencji PL

Podczas polskiej prezydencji MRiRW zamierza kontynuować dyskusję w zakresie uproszczenia zielonej architektury WPR i położyć główny nacisk na znalezienie takich rozwiązań, które bez uszczerbku dla celów, pozwolą w sposób korzystny dla rolników wyeliminować nadmierne i uciążliwe obciążenia.

Ponieważ ważne jest też istnienie rozwiązań dających możliwość szybkiego reagowania na problemy identyfikowane w trakcie wdrażania WPR, nasze propozycje dotyczyć będą również uelastycznienia zarządzania planem strategicznym WPR.

Wynik dyskusji nt. uproszczeń w zakresie zielonej architektury WPR przeprowadzony na forum Rady UE, jako wyraźny głos państw członkowskich, **powinien nadać kierunek pracom KE przy przygotowaniu projektu rozporządzenia dotyczącego WPR na okres programowania 2028-2035**.

W ramach realizacji programu prezydencji Polska zamierza poddać pod dyskusję **propozycje dotyczące uproszczenia** zielonej architektury WPR, w tym:

1. Wprowadzenie możliwości ustanawiania wyższych stawek wprowadzających element zachęty dla ekoschematów, płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych i rolnictwa ekologicznego;
2. Wprowadzenie możliwości finansowania wymogów wprowadzanych przez nowo uchwalone rozporządzenia i dyrektywy poprzez ekoschematy, płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne i ekologiczne oraz działania inwestycyjne II filaru WPR;
3. Wprowadzenie większej elastyczności w zakresie długości zobowiązań (skrócenie) dla płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych i ekologicznych w II filarze WPR;
4. Możliwość ustalania płatności w formie ryczałtowej dla ekoschematów, jeśli dotyczą one tylko jednej kategorii gruntów;
5. Ograniczenie obciążeń wynikających z obowiązku uwzględnienia w programach operacyjnych realizowanych przez organizacje producentów owoców i warzyw działań służących osiągnięciu celów środowiskowych;
6. Uelastycznienie i usprawnienie procesu programowania WPR.

Dodatkowe informacje do ewentualnego wykorzystania

Europejski Zielony Ład (EZŁ) jest ogólną strategią rozwoju UE dotyczącą sprawiedliwego wzrostu gospodarczego oddzielonego od wykorzystania zasobów naturalnych i prowadzącego do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Uszczegółowieniem EZŁ są strategie sektorowe, w tym szczególnie istotne dla rolnictwa strategie „od pola do stołu” i na rzecz ochrony bioróżnorodności.

W ślad za dokumentami strategicznymi wypracowywane są przepisy prawa UE, które mają na celu zoperacjonalizowanie realizacji celów EZŁ.

Zielony Ład jest realizowany w ramach Wspólnej Polityki Rolnej poprzez m.in. tzw. **zieloną architekturę WPR**, którą tworzą: (i) normy i wymogi warunkowości, (ii) ekoschematy, (iii) interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne w II filarze oraz inwestycje środowiskowe i zalesieniowe.

Informacje szczegółowe nt. polskich propozycji uproszczenia (debata w ramach PREZ PL):

Ad. 1. Wprowadzenie możliwości ustanawiania wyższych stawek za ekoschematy, płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne i rolnictwo ekologiczne – stawki powinny uwzględniać nie tylko utracone przychody i dodatkowe koszty, ale również element zachęty. Spowoduje to większe zainteresowanie rolników uczestnictwem w tych interwencjach.

Ad. 2. Wprowadzenie możliwości finansowania wymogów wprowadzanych przez nowo uchwalone rozporządzenia i dyrektywy poprzez ekoschematy, płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne i ekologiczne oraz działania inwestycyjne II filaru WPR.

Obecnie wymogi wynikające z przepisów powszechnie obowiązujących stanowią wymogi podstawowe (*baseline*) dla płatności WPR, tj. ich przestrzeganie jest warunkiem otrzymania innych płatności w pełnej wysokości, ale samo ich wdrażanie nie podlega wsparciu finansowemu. W ramach ekoschematów, płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych i ekologicznych oraz działań inwestycyjnych można płacić tylko za wymogi i praktyki, które wykraczają ponad obowiązujące przepisy. Możliwość wsparcia finansowego na wdrażanie nowych wymogów wynikających z nowo przyjmowanych aktów prawnych będzie znacznym ułatwieniem dla rolników.

Ad. 3. Wprowadzenie większej elastyczności w zakresie długości zobowiązań (skrócenie) dla płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych i ekologicznych w II filarze WPR – obecnie zobowiązania muszą trwać co najmniej 5 lat, co powoduje, że rolnicy niechętnie przystępują do tych programów, szczególnie jeśli mają krótkie okresy dzierżawy. Doświadczenia wskazują, że płatności środowiskowe mogą być realizowane nawet w rocznych zobowiązaniach, czego przykładem są ekoschematy.

Ad. 4. Wprowadzenie możliwości ustalania płatności w formie ryczałtowej dla ekoschematów, jeśli dotyczą one tylko jednej kategorii gruntów, np. tylko do gruntów ornych, bez upraw trwałych czy trwałych użytków zielonych (TUZ) – obecnie płatności ryczałtowe można ustalić tylko jeśli dotyczą łącznie wszystkich kategorii gruntów, tj. gruntów ornych, upraw trwałych i TUZ. Płatności np. tylko do gruntów ornych określa się na podstawie kalkulacji utraconych przychodów i dodatkowych kosztów sporządzonej przez niezależny podmiot.

Ad. 5 Ograniczenie obciążeń wynikających z obowiązku uwzględnienia w programach operacyjnych realizowanych przez organizacje producentów owoców i warzyw działań służących osiągnięciu celów środowiskowych (interwencje w sektorze owoców i warzyw). W myśl przepisów rozporządzenia 2021/2115 organizacje te muszą w swoich programach operacyjnych zrealizować szereg ambitnych celów związanych w szczególności z ochroną środowiska, powstrzymaniem zmian klimatycznych, a także wdrożeniem innowacji (obowiązek realizacji co najmniej 3 działań z zakresu ochrony środowiska przy jednoczesnym wydatkowaniu na takie działania co najmniej 15% funduszu operacyjnego). Efektem takiego podejścia jest coraz większy poziom złożoności realizowanych programów operacyjnych, a co za tym idzie zmniejszenie zainteresowania organizacji producentów wdrażaniem tych programów i ostatecznie brak postępu jeżeli chodzi o poziom zorganizowania sektora owoców i warzyw. W szczególności dotyczy to małych organizacji producentów owoców i warzyw, o stosunkowo niewielkich obrotach i wartości produkcji sprzedanej, której skala determinuje kwotę wsparcia.

Ad. 6. Ponadto, aby umożliwić szybszą reakcję ze strony administracji państw członkowskich na pojawiające się problemy związane z wdrażaniem zielonej architektury WPR poddana pod dyskusję i ocenę państw członkowskich zostanie **kwestia uproszczenia, uelastycznienia i usprawnienia procesu programowania** oraz wprowadzania zmian do planów strategicznych WPR, w szczególności poprzez:

- umożliwienie dokonywania większej liczby zmian w ciągu roku;

- objęcie płatności bezpośrednich możliwością określoną w art. 119 ust. 9 rozporządzenia 2021/2115, tj. możliwością wprowadzania zmian na zasadzie notyfikacji;
- skrócenie czasu dla KE na zatwierdzanie zmian do planu strategicznego WPR z 3 do 1 miesiąca.